

**ORGANIZACIJA ZA POŠTOVANJE I BRIGU O
ŽIVOTINJAMA - ORCA**

GODIŠNJI IZVEŠTAJ

2017

Strana 1

Sadržaj

1. O nama

1.1. Naša vizija.....	4
1.2. Naša misija.....	4
1.3. Naše vrednosti.....	4

2. ORCA Programi

2.1. Program "Politike zasnovane na znanju".....5

2.1.1. ORCA postala članica EU Platforme za dobrobit životinja.....	6
2.1.2. Razvoj svesti o značaju dobrobiti životinja ponovo u Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja.....	7
2.1.3. ORCA imenovana za predstavnika 66 OCD iz Srbije: ORCA kao član Radne grupe osnovane za potrebe pripreme Nacrtu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu Republike Srbije.....	8
2.1.4. Inicijative javnog zastupanja od značaja za unapređivanje zakonodavnog i strateškog okvira dobrobiti životinja, zaštite prirode i međusektorskih politika u Republici Srbiji.....	8

2.2. Program "ORCA Resurs Centar".....11

2.2.1. Obuke za organizacije civilnog društva zapadnog Balkana na teme javnog zastupanja i organizacionog razvoja.....	12
2.2.2. Mentoring organizacija civilnog društva zapadnog Balkana za pisanje uspešnih predloga projekata.....	12
2.2.3. Finansirano 10 najboljih predloga projekata javnog zastupanja u oblasti održive poljoprivrede na zapadnom Balkanu.....	13
2.2.4. ORCA Model "Po meri čoveka i psa": Podrška lokalnim samoupravama u trajnom rešavanju problema napuštenih pasa.....	14
2.2.5. Rad Etičkih komisija za zaštitu dobrobiti oglednih životinja: Podrška implementaciji propisa i politika u vezi sa dobrobiti oglednih životinja u Republici Srbiji.....	15
2.2.6. Sastanak Upravnog odbora Platforme o dobrobiti životinja za Evropu Svetske organizacije za zdravlje životinja – OIE.....	16

2.3. Program "Kultura za životinje i prirodu"	17
2.3.1. Svetski dan životinja (4. oktobar): ORCA prepoznata od strane Zaštitnika građana kao važan faktor razvoja kulture zaštite prirode i dobrobiti životinja.....	18
2.3.2. Radionice dečjeg kluba "ORKiCA".....	19
2.3.3. ORCA na Green Fest-u.....	19
2.3.4. Regionalna konferencija "Mediji, OCD i održiva poljoprivreda".....	20
2.3.5. Peticija za bolji život na farmama.....	20
2.3.6. Izložba pasa mešanaca 2017.....	21
2.3.7. Čišćenje reke Jadar i povratak staništa dabru.....	22
2.3.8. ORCA Klub prijatelja.....	23
3. Organizacioni razvoj ORCA 2017	24
   3.1. Komunikacija i vidljivost	24
3.1.1. Novi vizuelni identitet.....	24
3.1.2. Kako smo pravili istoriju dobrobiti životinja u Srbiji: kratki dokumentarni film "OVO JE ORCA".....	25
3.1.3. Novi ORCA sajtovi.....	25
3.1.4. Društveni smo ☺: ORCA na društvenim mrežama.....	25
   3.2. Organizacione procedure	26
3.2.1. Naše nove interne procedure.....	26

1. O NAMA

1.1. NAŠA VIZIJA

Očuvana priroda, bezbedan i zdrav svet za ljude i životinje.

1.2. NAŠA MISIJA

Pomažemo ljudima u Srbiji i na zapadnom Balkanu da brinu o prirodi i dobrobiti životinja, kako bi ostvarili lični, ekonomski i društveni razvoj.

1.3. NAŠE VREDNOSTI

- ✓ **POŠTOVANJE** Poštjujući vrednost života i saosećajući sa onima kojima je pomoć potrebna, odgovorno se ponašamo prema ljudima, životnjama i životnoj sredini.
- ✓ **SISTEMSKI PRISTUP** Smatramo da se najbolji efekti mogu postići kroz sveobuhvatno sagledavanje fenomena i predlaganje sistemskih i dugoročnih rešenja
- ✓ **STRATEŠKI PRISTUP** Sve aktivnosti se zasnivaju na jasnoj i dugoročnoj strategiji i sposobnosti da optimalno odgovorimo na potrebe ljudi, životinja i životne sredine.
- ✓ **UTEMELJENOST** Svi stavovi i aktivnosti koje sprovodimo imaju utemeljenje u nauci, etici i praksi koja je najbolja za ljude, životinje i životnu sredinu.
- ✓ **ISTRAJNOST** Istrajni smo u sprovođenju aktivnosti kako bismo dostigli svoje ciljeve. To radimo dosledno i sa entuzijazmom.
- ✓ **SARADNJA** Verujemo da je zaštita prirode i ostvarivanje dobrog stanja dobrobiti životinja moguće jedino kroz saradnju svih društvenih činilaca.
- ✓ **ODGOVORNOST** Kao neprofitna organizacija civilnog društva odgovorni smo za svoj rad i rezultate javnosti, našim korisnicima, partnerima i donatorima.

2. ORCA PROGRAMI

2.1. Program "Politike zasnovane na znanju"

Zaštita prirode i dobrobit životinja regulisani su mnogobrojnim propisima kako na globalnom, tako i na regionalnom i nacionalnom nivou. Za Srbiju i države zapadnog Balkana, od naročitog značaja je da nacionalni propisi i politike, pored odgovaranja na sopstvene potrebe, budu harmonizovani sa međunarodnim obavezama, odnosno pravnim poretkom Evropske unije. Kako bi bile primenjive i opšteprihvaćene od strane svih, veoma je važno da politike i propisi budu zasnovani na znanju, odnosno na prikupljenim podacima o stanju u oblastima dobrobiti životinja i zaštite prirode, kao i da budu deo strateški uređenog i promišljenog procesa.

ORCA Program «Politike zasnovane na znanju» usmeren je upravo na kreiranje novih i predlaganje izmena postojećih politika u oblasti dobrobiti životinja i zaštite prirode, kako bi one bile adekvatne potrebama države, sektorski međusobno usaglašene, ali i harmonizovane sa pravnim propisima Evropske unije i drugim međunarodnim obavezama. Naši napori usmereni su na uključivanje dobrobiti životinja i zaštite prirode u druge sektorske politike važne za socio-ekonomski razvoj država zapadnog Balkana kao što su politike u oblasti šumarstva, poljoprivrede, vodoprivrede, energetike, saobraćaja, turizma ali i oblastima kakve su borba protiv nasilja, ljudska prava, prava deteta, podrška marginalizovanim i ranjivim grupama građana, odgovornost i transparentnost javnih institucija, kao i razvoj demokratije.

Predstavljamo najznačajnije rezultate postignute u okviru ovog programa tokom 2017. godine.

2.1.1 ORCA postala članica EU Platforme za dobrobit životinja

Značajan iskorak u oblasti dobrobiti životinja na nivou Evropske unije, učinjen je 2017. godine, osnivanjem nove **Platforme za dobrobit životinja** (Odluka Evropske komisije C/2017/0280 od 24.01.2017. godine). Ova platforma predstavlja ekspertsко savetodavno telo Evropske komisije u oblasti dobrobiti životinja, čiji je zadatak da pomogne Komisiji u razvoju i koordinaciji aktivnosti u vezi sa dobrobiti životinja, sa naročitim fokusom na bolju primenu EU pravila u ovoj oblasti. Naročito značajna uloga Platforme jeste i razvijanje dijaloga između donosilaca odluka, privrede, civilnog društva, naučnika i međunarodnih organizacija na temu dobrobiti životinja.

ORCA je, u konkurenciji svih evropskih organizacija civilnog društva, jedina u regionu Zapadnog Balkana, imenovana za člana Platforme za dobrobit životinja. Članice platforme odabrane su u okviru nezavisnog procesa koji je sproveo DG SANTE, a koji se, između ostalog bazirao na oceni iskustva i kompetencija organizacije u oblasti dobrobiti životinja, naročito u oblasti farmskih životinja i bezbednosti hrane. Članice Platforme su renomirani eksperti i naučnici, predstavnici državnih organa, međunarodne organizacije poput OIE, FAO, FVE, EFSA, kao i najuticajnije organizacije civilnog društva za dobrobit životinja u Evropi, poput Eurogroup for Animals, RSPCA, World Animal Protection, Vier Pfoten i drugi.

Učešćem u Platformi za dobrobit životinja ORCA je u poziciji da bude na izvoru informacija i korisnih kontakata koji nam pomažu da razvijemo bolje predloge iza unapređenje politika i propisa u oblasti dobrobiti životinja u Srbiji i u zemljama zapadnog Balkana, odnosno utičemo na njihovo sprovođenje i proces evropskih integracija.

ORCA je jedina OCD sa zapadnog Balkana članica EU Platforme za dobrobit životinja koja radi na unapređenju politika, propisa i njihovog sprovođenja u oblasti dobrobiti životinja na evropskom nivou.

„Izbor ORCA za članicu Platforme za dobrobit životinja, smatramo značajnim priznanjem za naš rad u oblasti dobrobiti životinja na teritoriji Srbije i zapadnog Balkana, poput razvijanja standarda dobrobiti životinja, uključivanja obrazovanja o dobrobiti životinja u nastavne programe, rad na jačanju kapaciteta organizacija civilnog društva i slično. Članstvo u Platformi veliki je podstrek za dalji rad“.

Elvir Burazerović, direktor ORCA

Strana 6

2.1.2 Razvoj svesti o značaju dobrobiti životinja ponovo u Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja

Septembar 2017. godine

Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja prihvatio je predlog ORCA za dopunu Nacrtu zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja koji je podnet juna ove godine. Tako je u članu 8. Predloga ovog zakona kao opšti cilj obrazovanja u Srbiji utvrđen i „**razvoj svesti o značaju zaštite i dobrobiti životinja**“.

ORCA je naime, tokom 2017. godine sprovedla intenzivnu kampanju javnog zastupanja sa ciljem da se u novi Nacrt zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, vrati odredba o dobrobiti životinja, koja je iz njega izostavljena, uprkos tome što je u dosadašnjem krovnom obrazovnom zakonu postojala.

Dobrobit životinja je pojam i koncept koji je široko prihvaćen u naučnoj i stručnoj javnosti i kao takav ugrađen u međunarodno i domaće zakonodavstvo i odnosi se na „životinje čiji opstanak zavisi neposredno od čoveka“ (farmske životinje, ogledne životinje, kućni ljubimci i divlje životinje u zatočeništvu).

Dobrobit životinja je pre svega društveno pitanje i socijalna kategorija koja ima puno pojavnih oblika (ekonomski, obrazovni, informativni, kulturni itd.) i koja može doprineti i unapređivanju mehanizama za ostvarivanje ljudskih prava i prava deteta, te je s tim u vezi potrebno da se kroz obrazovni sistem utiče na razvijanje svesti o značaju dobrobiti životinja.

„Dugujemo veliku zahvalnost svima koji su podržali naš predlog da se dobrobit životinja označi kao jedan od ciljeva obrazovanja u našoj zemlji: hvala im što su pomogli da ovako važna ideja postaje stvarnost! Drago mi je što je Ministarstvo prosvete prepoznalo značaj razvijanja svesti o dobrobiti životinja i očekujem još intenzivniju saradnju u budućnosti kako bismo zajednički doprineli tome da naša dece budu saosećajni, odgovorni i aktivni ljudi“.

Elvir Burazerović, direktor ORCA

Naša deca će u školama u Srbiji učiti o tome šta je dobrobit i zaštita životinja i zašto je ona važna za ljudе, životinje i životnu sredinu.

2.1.3 ORCA imenovana za predstavnika 66 OCD iz Srbije: ORCA kao član Radne grupe osnovane za potrebe pripreme Nacrta Zakona o izmenama i dopunama Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu Republike Srbije

U oktobru 2017. godine ORCA je imenovana, kao predstavnik grupe od 66 OCD okupljene oko programa CSOnnect Regionalnog centra za životnu sredinu, za člana Posebne Radne grupe za pripremu Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu. Zadatak Posebne radne grupe je da pripremi Nacrt Zakona o izmenama i dopunama Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu do 30. septembra 2018. godine. Procena uticaja na životnu sredinu je preventivna mera zaštite životne sredine zasnovana na izradi studija i sprovođenju konsultacija uz učešće javnosti sa ciljem da se prikupe podaci i predvide štetni uticaji određenih projekata na životnu sredinu. S tim u vezi, ona je od izuzetnog značaj za zaštitu divljih vrsta i njihovih staništa, kao i za očuvanje ostalih prirodnih resursa i kulturnog identiteta predela.

ORCA je predstavnik platforme sačinjene od 66 OCD u Srbiji za unapređenje pravnog okvira za sprovođenje procene uticaja na životnu sredinu

2.1.4 Inicijative javnog zastupanja od značaja za unapređivanje zakonodavnog i strateškog okvira dobrobiti životinja, zaštite prirode i međusektorskih politika u Republici Srbiji

- 1. Inicijativa osnivanja Nacionalnog saveta za dobrobit životinja** čija je osnovna uloga da kreira sistem dobrobiti životinja u Republici Srbiji kroz izradu i sprovođenje Strategije dobrobiti životinja, odnosno da prati i evaluira implementaciju ove Strategije. Ovu inicijativu pokrenuli smo još 2009. godine, a tokom 2014. godine predstavljena je svim nadležnim organima i ocenjena pozitivno. Krajem 2014. i tokom prve polovine 2015. godine, kao rezultat većeg broja sastanaka u Upravi za veterinu Ministarstva poljoprivrede, inicijativa je prihvaćena, a u Nacrtu zakona o dobrobiti životinja predviđeno je osnivanje Nacionalnog saveta za dobrobit životinja kao mehanizma za obezbeđivanje monitoringa i strateškog planiranja razvoja oblasti dobrobiti životinja.

Kreiramo sistem dobrobiti životinja u Republici Srbiji

2. **Inicijativa za izmene i dopune Krivičnog zakonika.** Inicijativa je usmerena na sveobuhvatnije sankcionisanje ubijanja i zlostavljanja životinja, odnosno stvaranje zakonskih prepostavki za efikasnije sprovođenje propisa, i to kroz:
  - a. povećanje predviđene kazne zatvora za zlostavljanje i ubijanje životinja;
  - b. proširenje formulacije za borbe životinja na način da se ne kažnjava samo organizovanje borbi iz koristoljublja;
  - c. definisanje napuštanja životinja kao krivičnog dela;
  - d. predviđanje mogućnosti kažnjavanja za pokušaj izvršenja krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja i propisivanje još dve mere obezbeđenja: oduzimanje životinje i zabrana držanja životinje u slučaju izvršenja krivičnog dela zlostavljanja i ubijanja životinja.

Štitimo životinje od zlostavljanja

3. **Inicijativa za dopunu Ustava Republike Srbije.** Smatramo da se sistematična i sveobuhvatna zaštita životinja kao važnog društvenog pitanja može ostvariti tek podizanjem načela dobrobiti životinja na nivo ustavnog načela. Zbog toga smo predložili da se Ustav Republike Srbije dopuni uključivanjem odredbe o dobrobiti životinja. Ovu inicijativu, ORCA je pokrenula još 2001. godine, a u prethodnim godinama naše kampanje javnog zastupanja obezbeđena je široka stručna podrška, kao i podrška šire javnosti, koja se između ostalog ogleda u prikupljenim preko 60 000 potpisa građana. Posebno ističemo podršku koju je ovoj inicijativi pružila Srpska akademija nauka i umetnosti, potpisivanjem Prve rezolucije o zaštiti životinja u Srbiji i Crnoj Gori 2005. godine. Politički konsenzus o potrebi da se odredba o dobrobiti životinja integriše u Ustav Republike Srbije postignut je 2003. godine, jednoglasno od strane svih političkih partija koje su bile aktivno uključene u izradu Nacrt-a Ustava.

Činimo da dobrobit životinja postane važno društveno pitanje

4. **Inicijativa za nastavak rada Koordinacionog tima za sprovođenje propisa.** Njegova uloga je da omogući koordinisanu akciju nadležnih službi u cilju rešavanja slučajeva zlostavljanja životinja. Ovaj tim treba da pruži odgovor na pitanje šta je čija nadležnost u konkretnom slučaju i da kroz saradnju nadležnih službi predloži rešenja problema u sprovođenju propisa o dobrobiti životinja. Jedino kroz uključivanje svih zainteresovanih strana moguće je obezbediti da propisi budu prilagođeni potrebama Republike Srbije i da se u potpunosti primene u praksi.

Pomažemo da se zakoni koji štite životinje u Srbiji efikasnije sprovode osnivanjem međuresornih radnih timova.

5. **Inicijativa za unapređivanje prevencije i zaštite dece i žena od nasilja kroz prepoznavanje veze između zlostavljanja i ubijanja životinja i interpersonalnog nasilja.** Imajući u vidu naučno utvrđenu vezu između zlostavljanja i ubijanja životinja i interpersonalnog nasilja, u širem društvenom interesu je da se ovo saznanje upotrebi za sveobuhvatnu i efikasnu prevenciju svih oblika agresivnog i destruktivnog ponašanja. Zlostavljanje i ubijanje životinja, dakle, ne treba sagledavati kao zasebnu kategoriju, gde je samo životinja žrtva, već ga treba posmatrati u kontekstu mnogo šire slike nasilja - kao najčešće neprepoznatu komponentu agresivnog i destruktivnog ponašanja.

Podsećamo da postoji nedvosmislena veza između nasilja prema životnjama i nasilja među ljudima.

2.2. Program "ORCA Resurs Centar"

U Srbiji i na prostoru zapadnog Balkana izražen je nedostatak kapaciteta javnih institucija za sprovođenje postojećih propisa i politika u oblasti dobrobiti životinja, odnosno zaštite prirode. Naročito su oskudni stručni i naučni kapaciteti koji predstavljaju izuzetno značajnu prepreku za unapređivanje i inovacije u ovim oblastima, dok su organizacije civilnog društva u ovim oblastima tek od nedavno započele proces transformacije u profesionalne organizacije u potpunosti posvećene uvođenju pozitivnih promena u ovim oblastima, ne bazirajući se isključivo na volonterskom radu. Građani su često nedovoljno informisani o tome koja su njihova prava ali i obaveze kada su u pitanju teme kao što su držanje kućnih ljubimaca, gajenje farmskih životinja ili očuvanje prirodnih staništa za divlje a naročito ugrožene vrste.

S tim u vezi, ORCA je prepoznala veliku potrebu za jačanjem kapaciteta svih aktera koji su direktno ili indirektno uključeni u ostvarivanje dobrobiti životinja – organizacija civilnog društva, javnih institucija zaduženih za sprovođenje politika i propisa, građana i predstavnika struke i nauke iz oblasti dobrobiti životinja i zaštite prirode. Kroz sistematski i posvećen rad sa svakim od ovih aktera doprinosimo unapređivanju postojećih znanja i veština potrebnih za razvoj i ostvarivanje dobrobiti životinja i zaštite prirode na prostoru Srbije ali i ostalih država zapadnog Balkana i podržavamo proces evropskih integracija na nacionalnom i regionalnom nivou.

Predstavljamo najznačajnije rezultate postignute u okviru ovog programa tokom 2017. godine.

2.2.1 Obuke za organizacije civilnog društva zapadnog Balkana na teme javnog zastupanja i organizacionog razvoja

Tokom 2017. godine, organizovali smo seriju obuka usmerenih na jačanje kapaciteta organizacija civilnog društa u oblastima javnog zastupanja i organizacionog razvoja. Teme koje smo na ovim obukama obradili bile su: analiza organizacionih kapaciteta upotrebom različitih metodologija, strateško i akcionalno planiranje, kako voditi uspešnu kampanju javnog zastupanja, značaj i filozofija umrežavanja kao i izgradnje baze podržavalaca. Obuke smo realizovali u saradnji sa renomiranim trenerima iz oblasti razvoja civilnog sektora. Pored organizacije obuka civilnog društva u oblasti organizacionog razvoja, ORCA je bila na raspolaganju svojim partnerskim organizacijama za podršku u oblastima finansijsko-administrativnog poslovanja, sprovođenja procedura nabavki, osnova prikupljanja sredstava, komunikacije sa medijima, i drugih tema važnih za upravljanje organizacijom.

283 organizacije civilnog društva iz Srbije, Crne Gore, Makedonije i Albanije prijavilo se za učešće u Grant&Training programu. Preko 50 organizacija civilnog društva sa prostora zapadnog Balkana obučeno je o organizacionom razvoju, strateškom planiranju i tehnikama javnog zastupanja.

2.2.2 Mentoring organizacija civilnog društva zapadnog Balkana za pisanje uspešnih predloga projekata

Mentoring organizacija civilnog društva sa područja Srbije, Crne Gore, Makedonije i Albanije je sproveden u okviru Grant & Training programa a sa ciljem podizanja njihovih kapaciteta za pisanje projektnih predloga javnog zastupanja u oblasti održive poljoprivrede. Program mentoringa je sproveden od strane iskusnih i renomiranih projektnih menadžera i trenera koji imaju bogato i uspešno iskustvo u sastavljanju projektnih aplikacija različitih formata: od nacionalnih, preko bilateralnih do multilateralnih grant donatora. Jedan od glavnih problema finansiranja civilnog sektora na zapadnom Balkanu zapravo ne leži u nedostatku sredstava koji bi bio uložen u njega, već u nedostatku kapaciteta organizacija civilnog društva da ih apsorbuje. Naš mentoring program je osmišljen kao način da osnažimo i podržimo kapacitete OCDa u ovom važnom i izazovnom zadatku.

Podržano je preko 140 organizacija civilnog društva kroz obuku za pisanje projektnih predloga u oblasti održive poljoprivrede.

2.2.3 Finansirano 10 najboljih projekata javnog zastupanja u oblasti održive poljoprivrede na zapadnom Balkanu

Najboljih 10 projektnih predloga organizacija civilnog društva sa Zapadnog Balkana odabрано је за финансирање кроз Програм обуке и додељење бесповратних средстава (*Grant & Training Programme*) у оквиру пројекта „Одржива полјопривреда за одрживи Balkan: јачање капацитета OCD за јавно заступање и развијање политика на западном Balkanu“ финансираног од стране Европске уније.

Od укупно 48 организација из Албаније, бивше југословенске Републике Македоније, Црне Горе, Србије и са Косова*, које су учествовале у Програму и прошле обуку о јавном заступању, односно добиле менторску подршку за писање своје пројектне апликације, средства су дodelјена организацијама које су након овог процеса израдиле најбољих 10 пројекта јавног заступања у области одрживе полјопривреде. У ових 10 пројеката, укључено је укупно 10 водећих и 27 partnerskih организација са територије западног Balkana.

Odabrani пројекти баве се широким спектром тема попут заштите права потроšača, политика у области управљања водним ресурсима, органских полјопривреда, здравља и добробити farmskih животinja, националног и локалног финансирања полјопривреде, заштите традиционог полјопривредног предела и других.

Листа одобраних пројеката и организација, доступна је у оквиру *tabelarnog prikaza*. Организације су наведене по абecedном redu. Više o ovim projektima možete saznati na sajtu www.sasb-eu.org

Preko 300 000 eura улоžено је у јачање капацитета организација civilnog društva na zapadnom Balkanu.

---

* Ovaj назив је без prejudiciranja статуса и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 и mišljenjem Međunarodnog суда правде о декларацији о не зависности Косова

2.2.4 ORCA Model „PO MERI ČOVEKA I PSA“: Podrška lokalnim samoupravama u trajnom rešavanju problema napuštenih pasa

Prisustvo pasa koji se slobodno kreću na javnim površinama u urbanim i ruralnim sredinama predstavlja jedan od najzastupljenijih komunalnih problema sa kojima se suočavaju lokalne samouprave širom Zapadnog Balkana. Ugrožena bezbednost građana, zdravstveni rizici, visoke odštete koje plaća lokalna samouprava, štete na stoci i na divljači, konflikti u zajednici, ali i ugroženo zdravlje i dobrobit pasa, samo su neki od elemenata ovog složenog problema. Zbog toga je ORCA, razvila model trajnog – humanog i efikasnog rešavanja problema napuštenih životinja „PO MERI ČOVEKA I PSA“. Primenom ovog modela, kroz jedinstvenu, posebno osmišljenu metodologiju, u saradnji sa lokalnom samoupravom, izrađujemo plan, odnosno program kontrole i smanjenja populacije pasa, prilagođen specifičnostima lokalne sredine, a u skladu sa standardima Svetske organizacije za zdravlje životinja (OIE).

Model je jedinstven jer se sastoji od:

1. **Sveobuhvatnog sagledavanja stanja u lokalnoj zajednici**, kroz sprovođenje različitih tipova istraživanja.
2. **Participativne izrade programa kontrole i smanjenja populacije pasa**, kroz aktivno uključivanje svih aktera značajnih za kontrolu populacije pasa.
3. **Kreiranja funkcionalnog mehanizma za sprovođenje programa kontrole i smanjenja populacije pasa**, uspostavljanjem posebnog radnog tela koga čine predstavnici svih aktera od kojih zavisi sprovođenje mera predviđenih programom.

Jedinstvenu i složenu metodologiju modela „PO MERI ČOVEKA I PSA“, ORCA je razvijala na osnovu svog, preko petnaest godina dugog iskustva u oblasti kontrole populacije pasa, a u saradnji sa ekspertima iz Velike Britanije i Švajcarske. Model realizuje stručni multidisciplinarni tim sastavljen od veterinara, ekologa, pravnika i sociologa, koji obezbeđuje kvalitetnu primenu metodologije po kojoj ORCA radi i pouzdanost dobijenih rezultata. Pogledajte šta je ORCA model „PO MERI ČOVEKA I PSA“ (u naraciji Jovana Memedovića, našeg poznatog voditelja i prirodnjaka) na <https://youtu.be/-vj5-MjAM1M> Više o modelu možete saznati na sajtu www.balkandogs.orca.rs

ORCA Model "Po meri čoveka i psa" predstavlja trajno, efikasno i humano rešenje problema napuštenih životinja u Srbiji i na prostoru zapadnog Balkana

2.2.5 Rad Etičkih komisija za zaštitu dobrobiti oglednih životinja: Podrška implementaciji propisa i politika u vezi sa dobrobiti oglednih životinja u Republici Srbiji

Zakonom o dobrobiti životinja („Službeni glasnik RS”, broj 41/2009), propisano je da svaka naučnoistraživačka organizacija mora osnovati **Etičku komisiju za zaštitu dobrobiti oglednih životinja**. Etička komisija, između ostalog: utvrđuje način sprovođenja ogleda na životnjama, u skladu sa Zakonom o dobrobiti životinja; obavlja stručnu kontrolu nad sprovođenjem ogleda na životnjama; organizuje obuku lica koja sprovode oglede na životnjama; daje stručna mišljenja ministru o etičkoj i naučnoj opravdanosti sprovođenja ogleda.

ORCA putem svojih predstavnika, od 2005. godine aktivno učestvuje u radu većeg broja etičkih komisija koje odlučuju o opravdanosti izvođenja ogleda na životnjama u naučnim istraživanjima, pri više fakulteta Univerziteta u Beogradu: Medicinski fakultet, Biološki fakultet, Poljoprivredni fakultet i Farmaceutski fakultet, odnosno sledećih naučno-istraživačkih ustanova: Institut za primenu nuklearne energije – INEP, Institut za stočarstvo, Institut za virusologiju, serume i vakcine – „Torlak“ i Vojnomedicinska akademija.

„3R pravilo“ je međunarodno prihvaćeno načelo za humano korišćenje životinja u ogledne svrhe i podrazumeva zamenu i smanjenje broja oglednih životinja koje se koriste u ogledima, kao i usavršavanje oglednih procedura. Pored značaja za dobrobit životinja, „3R pravilo“ doprinosi kvalitetu ogleda.

Svake godine, etičke komisije pri fakultetima i naučnoistraživačkim ustanovama dobijaju zahteve za odobravanje radova koji uključuju korišćenje oglednih životinja. Uloga ORCA je da kroz postavljanje pitanja i predlaganje rešenja koja uključuju smanjenje i/ili zamenu oglednih životinja alternativnim metodama, postakne bolju primenu etičkih principa pri donošenju odluka o odobravanju ogleda na životnjama i dosledno sprovođenje „3R pravila“. ORCA je i tokom 2017. godine učestvovala u redovnom radu Etičkih komisija navedenih institucija.

I u 2017. godini sačuvali smo živote hiljade oglednih životinja koje se u Srbiji koriste u naučne i istraživačke svrhe.

2.2.6 Sastanak Upravnog odbora Platforme o dobrobiti životinja za Evropu Svetske organizacije za zdravlje životinja - OIE

U Izmiru u Turskoj je 7. i 8. decembra 2015. godine, održan deveti sastanak Upravnog odbora Platforme o dobrobiti životinja za Evropu, Svetske organizacije za zdravlje životinja – OIE. Cilj sastanka bio je da se predstavi nastavak implementacije aktivnosti Platforme u narednom periodu, a jedna od tema bila je i kontrola populacije pasa.

Za ORCA je značajno priznanje da OIE kao međunarodna organizacija koja postavlja standarde u oblasti dobrobiti životinja, uključujući kontrolu populacije pasa, prepoznala i priznala naš rad u ovoj oblasti. Na poziv od strane OIE, učesnicima sastanka su bili predstavljeni rezultati rada ORCA u oblasti kontrole populacije pasa. Prezentacija ORCA na ovom važnom sastanku je značajno doprinela aktualizaciji problema koji se tiču neadekvatnog načina upravljanja populacijom pasa na nacionalnom i lokalnom nivou, kao i promovisanju odgovarajućih predloženih rešenja za problem napuštenih životinja, a koja su primenjiva kako u Srbiji, tako i na širem prostoru zapadnog Balkana na kojem je ovaj problem izražen.

Svetska organizacija za zdravlje životinja – OIE je najveća međuvladina organizacija odgovorna za unapređenje zdravlja životinja na svetskom nivou.

2.3. Program "Kultura za životinje i prirodu"

Trajne pozitivne promene u oblastima zaštite životinja i prirode postižu se promenom kulture, odnosno stavova građana o značaju dobrobiti životinja i ekosistemskih usluga za socio-ekonomski razvoj lokalnih zajednica. Od svog osnivanja davne 2000. godine, ORCA sistematski i sa puno odgovornosti prema istinitosti i pravovremenosti diseminiranih informacija sprovodi javne kampanje usmerene na obrazovanje građana o koristima koje dobrobit životinja i zaštita prirode imaju za lični razvoj i zaštitu životne sredine, kao i o načinima na koje svako od nas može direktno doprineti njihovom očuvanju.

Od posebnog je značaja rad sa decom i mladima koji su nosioci pozitivnih promena u budućnosti i od kojih zavisi kako će naš svet izgledati sutra. ORCA smatra da je za pravilan fizički i psihički razvoj dece i mlađih neophodan kontakt sa životnjama i boravak u prirodi. S toga stvaramo mogućnosti i pružamo direktnu podršku deci, mladima i njihovim roditeljima kako da, čuvajući prirodu i štiteći životinje, razvijaju sebe i doprinosimo očuvanju prirodnih resursa od kojih zavisi čovečanstvo.

Pored navedenog, jedan od osnovnih zadataka ORCA jeste i da podrži volonterizam kao način na koji pojedinac može pomoći drugima i sebi. Za našu organizaciju volonterke i volonteri su dragoceni saradnici koji donose nove ideje, znanja i energiju i koji uz pomoć stručnih saradnika ORCA i prakse u našoj organizaciji mogu preuzeti odgovornosti za mnoge važne poslove u dobrobiti životinja i zaštiti prirode!

Predstavljamo najznačajnije rezultate postignute u okviru ovog programa tokom 2017. godine.

2.3.1 Svetski dan životinja (4.oktobar): ORCA prepoznata od strane Zaštitnika građana kao važan faktor razvoja kulture zaštite prirode i dobrobiti životinja

Povodom 4. oktobra, Svetskog dana životinja, održali smo sastanak sa zaštitnikom građana, radi uspostavljanja saradnje između naše organizacije i kancelarije Zaštitnika građana.

Dobrobit životinja je pojam i koncept koji je široko prihvaćen u naučnoj javnosti i kao takav ugrađen u međunarodno i domaće zakonodavstvo i odnosi se na „životinje čiji opstanak zavisi neposredno od čoveka“. S obzirom da ORCA sprovodi aktivnosti u saradnji sa državnim i lokalnim institucijama, nacionalnim i međunarodnim organizacijama, obrazovnim institucijama, kao i svim građanima koji podržavaju našu misiju, uspostavljanje saradnje sa Zaštitnikom građana je od izuzetnog značaja za efikasno sprovođenje propisa u oblastima dobrobiti životinja, zaštite životne sredine, i zaštite ljudskih prava.

"Zaštitnik građana pozdravlja višegodišnje aktivnosti i javna istupanja udruženja ORCA, čime je ostvaren značajan uticaj na unapređivanje i sprovođenje propisa, kao i promenu kulture i stavova građana u vezi sa dobrobiti životinja i zaštitom životine sredine".

Zoran Pašalić, zaštitnik građana

Zaštitnik građana Republike Srbije prepoznao rad ORCA kao važnog aktera u stvaranju kulture poštovanja i odgovornosti prema dobrobiti životinja i zaštiti prirode.

2.3.2 Radionice dečjeg kluba „ORKiCA“

I ove godine, organizovali smo radionice za decu predškolskog i školskog uzrasta u okviru dečjeg kluba ORKiCA! ORKiCA je mesto gde mališani kroz igru i druženje, istražuju i uče o prirodi, životnjama i njihovom zajedničkom životu sa ljudima.

Posebnu pažnju ove godine, posvetili smo radionicama u oblasti odgovornog vlasništva i rešavanja problema napuštenih pasa, brizi o ljubimcima i prevenciji ujeda pasa. Deca su budući vlasnici pasa i mačaka ljubimaca – a kroz učenje dece kako da prepoznaju potrebe svojih ljubimaca i kako da pravilno brinu o svojim ljubimcima, svojoj bezbednosti kao i bezbednosti svojih ljubimaca. Utičemo na stvaranje čitave nove generacije odgovornih vlasnika životinja. Odgovorni vlasnici kućnih ljubimaca brinući na pravilan način o svojim životnjama, doprinose bezbednosti drugih ljudi i životinja, kao i očuvanju i zaštiti životne sredine.

***Više od 200 dece učestvovalo je u radionicama
Dečjeg kluba "ORKiCa" u toku 2017. godine.***

2.3.3 ORCA na Green Fest-u

Iskoristili smo priliku da na Green Festu sa malim drugarima pričamo o KLOPKAMA ZA ŽIVOTINJE! Naime, ORCA je u okviru programa Međunarodnog festivala zelene kulture "Green Fest", održanog u Domu omladine Beograda od 14. do 17. novembra, realizovala radionicu za decu uzrasta 10-12 godina na temu kako svaki otpad koji bacimo može uticati na prirodu i životinje. Cilj naše radionice bio je da naučimo decu o opasnostima koje prete divljim životnjama od otpada koji se baca u prirodu, odnosno o značaju naše odluke da ne bacamo otpad van za to predviđenih mesta. Kroz ovu radionicu želeli smo da utičemo na bolje razumevanje značaja poštovanja i odgovornog ponašanja prema životnjama, odnosno očuvanja njihovog prirodnog staništa. Razvijanje interesovanja i sposobnosti kod dece za upoznavanje i čuvanje prirode, odnosno podsticanje dečjeg interesovanja, pitanja i ideja u oblasti dobrobiti divljih životinja u prirodnom okruženju, bili su važni zadaci naše radionice.

Zajedno učimo o životnjama i prirodi da bismo ih bolje zaštitili!

2.3.4 Regionalna konferencija „Mediji, OCD i održiva poljoprivreda“

U Zrenjaninu je od 15. do 17. decembra 2017. godine održana regionalna konferencija za medije „Mediji, OCD i održiva poljoprivreda“, koja je za isti „održivi sto“ okupila više od 30 novinara iz Albanije, BJR Makedonije, Crne Gore, Kosova* i Srbije. Konferencija je deo projekta „Održiva poljoprivreda za održivi Balkan“, koji finansira EU, realizuje konzorcijum organizacija iz zemalja Zapadnog Balkana, a predvodi ORCA. Cilj naše regionalne konferencije je bio da predstavnicima medija u regionu Zapadnog Balkana pružimo značajne i interesantne informacije o aktuelnim pitanjima iz oblasti održive poljoprivrede, poput zaštite prirode u poljoprivrednom predelu, posledicama klimatskih promena na poljoprivredu, značaja dobrobiti životinja za bezbednost hrane, GMO i GM hrane, iskustvima Makedonije i Srbije u oblasti primene agroekoloških mera i drugo. Ove teme su gostima predstavili naši uvaženi govornici – prof. dr Vladimir Dimitrijević i doc. dr Branko Petrujkić sa Fakulteta Veterinarske Medicine u Beogradu, Jelena Burazerović sa Biološkog fakulteta u Beogradu i dugogodišnji član tima ORCA, Velika Atanasova, osnivačica udruženja agronovinara BJR Makedonije, Uroš Davidović, autor emisije “Bolja zemlja” i Mladen Jovanović, predsednik Upravnog odbora Nacionalne koalicije za decentralizaciju i konsultant Evropskih neprofitnih strategija.

2.3.5 Peticija za bolji život na farmama

ORCA je kao članica međunarodne mreže organizacija za dobrobit životinja Eurogroup for Animals podržala kampanju mreže sa ciljem da se zaustavi praksa sečenja repova i skraćivanja zuba kod svinja koje se drže na farmama <https://www.endpigpain.eu/#actnow>. Kao deo kampanje “EndPigPain” omogućeno je i potpisivanje peticije na linku <https://www.endpigpain.eu/#actnow>, a video klip koji prikazuje patnju koju osećaju svinje podvrgnute ovim tretmanima dostupan je na <http://bit.ly/2ANuaib>. Veliki broj građana evropskih zemalja potpisao je ovu peticiju tokom decembra čime su iskazali jasan stav da je dobrobit životinja od kojih dobijamo hranu važna i da joj je potrebno posvetiti punu pažnju.

ORCA je jedina organizacija iz Srbije članica najveće evropske mreže organizacija za dobrobit životinja Eurogroup for Animals koja okuplja 54 organizacije iz 24 države.

2.3.6 Izložba pasa mešanaca 2017

ORCA je 5. marta 2017. godine, organizovala 12. Veliku godišnju izložbu pasa mešanaca, uz podršku Kinološkog saveza Srbije, FARMINA PET FOODS i njihovog distributera Plus Plus, i uz nezaobilaznu pomoć ORCA volontera. Izložba se održala na Beogradskom sajmu u Hali 1, u okviru Međunarodne izložbe pasa svih rasa – CACIB. Sa preko 100 pasa koji su se ponosno šetali ringom, 12. Velika godišnja izložba pasa mešanaca bila je jedna od najposećenijih. Ove godine JKP "VETERINA BEOGRAD" je imala svoj štand na kom su bile 4 kuće spremne za udomljavanje, i sa ponosom možemo da kažemo da smo jednoj od njih našli dom!

Domaćin ovogodišnje izložbe bila je Vanja Bahilj (tviterašima poznatija kao "koza na štiklama"), dok je žiri u sastavu: Milan Marić – glumac, dr Vladimir Magaš – doktor veterinarske medicine i Goran Vuković – međunarodni kinološki sudija, odabrao mešance koji najvernije opisuju tradicionalne titule Najvećeg kicoša, Najumiljatijeg mešanca, Naglasnjeg mešanca, Najčupavijeg mešanca, Najklempavijeg mešanca, Najneposlušnijeg mešanca, Najplemenitiji pogled, Najlepši rep, Najsličniji lik, specijalnu nagradu ORCA volontera, kao i Najmešanca 2017. godine.

Učesnici izložbe su imali priliku da ovekoveče ovaj dan profesionalnim *photo session-om*. Fotografije se nalaze na [Facebook stranici](#) ORCA i mogu se besplatno preuzeti.

Ovogodišnjom izložbom pasa mešanaca želeli smo da pokažemo koliko su mešanci posebni, kao i da podstaknemo buduće odgovorne vlasnike da usvoje baš mešanca. Takođe, veoma važna poruka koja stoji iza ove veselne manifestacije je ogroman značaj odgovornog vlasništva, koje treba da bude na umu svima koji reše da imaju kućnog ljubimca, a koje podrazumeva odgovornost prema našim ljubimcima, ljudima i životnoj sredini. Na prvom mestu ono predstavlja brigu i ljubav koje pružamo ljubimcu, adekvatnu ishranu i smeštaj, kao i njegovo obavezno obeležavanje, vakcinaciju i sterilizaciju. Na ovaj način odgovorni vlasnici doprinose rešavanju širih društvenih problema poput problema napuštenih životinja i ugrožavanja opšte bezbednosti.

Preko 100 pasa i njihovih ponosnih vlasnika učestvovalo je i ove godine na Velikoj godišnjoj ORCA Izložbi pasa mešanaca

2.3.7 Čišćenje reke Jadar i povratak staništa dabru

ORCA je tokom jula ove godine, organizovala akciju čišćenja reke Jadar, jednog od nekoliko staništa na kojima u Srbiji živi evropski dabar. Tokom akcije **uklonjeno je preko 8.000 plastičnih flaša, ambalaža sone kiseline, veterinarskih lekova, motornih ulja i drugog otpada!** Akciju je podržalo lokalno stanovništvo i KJP „Naš dom“ iz Loznice koje je prikupljeni otpad odvezlo na deponiju. Volonteri ORCA su sa dela platičnih flaša skinuli čepove koje smo dali [Udruženju „Čepom do osmeha“](#).

Cilj akcije bio je da se zaštiti ovo važno stanište evropskog dabra i da se skrene pažnja javnosti na problem zagađenja reke Jadar. Fotografije sa ove akcije mogu se pronaći na ORCA [Facebook stranici](#).

Dabrovi su u narodu poznati kao vešti graditelji, miroljubive i vredne životinje koje izgrađuju brane. Manje je poznato da su dabrovi veoma vešti i važni ekološki inženjeri zahvaljujući čijem radu nastaju i opstaju, danas najugroženiji, močvarni i jezerski ekosistemi. Dok izgrađuju sklonište za svoju porodicu u vidu brane, dabrovi utiču na to da se deo reke uzvodno od brane produbi i znatno proširi. Na taj način se veliki deo okolnog kopna plavi, što omogućava brzo širenje vrba, trske i drugih vodenih biljaka, koje privlače druge životinje koje koriste ovu vegetaciju kao svoj novi dom. U Lešnici rastu zaštićene i strogo zaštićene biljke čiji opstanak direktno zavise od postojanja močvarnih ekosistema a koje održava populacija dabrova.

ORCA volonteri uklonili su preko 400 kilograma smeća u akciji čišćenja reke Jadar.

2.3.8 ORCA Klub prijatelja

Kao i svake godine, pozivali smo putem naše interne prezentacije i prisustva na socijalnim mrežama građane koji žele da aktivno doprinesu zaštiti prirode i dobrobiti životinja da se uključe u ORCA Klub prijatelja.

ORCA Klub prijatelja je mesto:

- ✓ za aktivizam i volonterizam
- ✓ gde posebno zainteresovani građani mogu da volonterski učestvuju u ORCA aktivnostima
- ✓ koje okuplja stotine građana koji dele naše želje i stavove da Srbija može biti zemlja u kojoj ljudi i životinje mogu živeti u skladnom suživotu i gde priroda može biti očuvana i korišćena na održiv način

Ako veruješ da...

- ✓ svako ima pravo na očuvanu prirodu i održivo korišćenje prirodnih resursa
- ✓ životinje treba da žive život bez bola, patnje i stresa koji im može naneti čovek
- ✓ životnjama koje drži, čovek mora da obezbedi uslove koji odgovaraju njihovim potrebama. U suprotnom, ne sme ih držati
- ✓ čovek ima moralnu obavezu i dužnost da sadašnjim i budućim generacijama obezbedi očuvanu prirodu i prirodne resurse

Ako želiš da...

- ✓ ... pomažeš da milioni životinja širom zapadnog Balkana imaju bolji život u skladu sa svojim potrebama
- ✓ ... doprinosiš očuvanju prirodnih staništa koja su od ključnog značaja za opstanak našeg divljeg sveta ali i pružanje važnih usluga ljudima kao što su obezbeđivanje čiste vode, vazduha, plodnog zemljišta, regulisanje klime, zaštitu od poplava i erozije, i mnogih drugih dobara i usluga
- ✓ ... čuvaš kulturno i prirodno nasleđe predela u kojima živimo kroz pružanje podrške razvoju ruralnih područja širom zapadnog Balkana
- ✓ ... stvaraš pozitivne promene i činiš svet boljim mestom za ljude, životinje i prirodu!

Uključi se i podrži naš rad!

3. ORGANIZACIONI RAZVOJ ORCA 2017

3.1. Komunikacija i vidljivost

3.1.1 Novi vizuelni identitet

Na javni konkurs koji je bio raspisan krajem jula 2017. godine, javilo se 30 dizajnera i umetnika sa ukupno 78 idejnih rešenja za novi vizuelni identitet organizacije.

Upravni odbor ORCA doneo je odluku o promeni logotipa ORCA, odnosno odabrao novi na osnovu predloga koji su pristigli na Konkurs za novi vizuelni identitet ORCA. Pobednik Konkursa je **Aleksandar Petrović** iz Beograda. Nagrada za najbolje idejno rešenje iznosila je 500 EUR.

Od srca se zahvaljujemo svim dizajnerima i umetnicima koji su poslali svoje rade, naročito imajući u vidu trud i posvećenost koju su mnogi od ovih radova nedvosmisleno pokazali.

Novi logo ORCA!

3.1.2 Kako smo pravili istoriju dobrobiti životinja u Srbiji: Kratki dokumentarni film "OVO JE ORCA"

Kako bismo našim partnerima, potencijalnim saradnicima i podržavaocima objasnili ko smo i kako radimo, za koga radimo i ko stoji iza nas, šta smo postigli i na čemu radimo, izradili smo film "OVO JE ORCA". Film je namenjen svima onima koji žele da bliže upoznaju rad naše organizacije i tim koji je čini, a nadamo se da će motivisati pojedince, kompanije i organizacije da se uključe i podrže naš rad, kako bismo zajedno obezbedili očuvanu prirodu, bezbedan i zdrav svet za ljude i životinje.

Film je titlovan na engleski, makedonski i albanski jezik, a možete ga pogledati na <https://youtu.be/o08ap1apDiM>

3.1.3 Novi ORCA sajtovi

Informacije o našem radu možete pronaći na još dva nova sajta:

www.sasb-eu.org Sajt posvećen našem aktuelnom projektu "Održiva poljoprivreda za održivi Balkan"

www.balkandogs.orca.rs Sajt posvećen ORCA Modelu "Po meri čoveka i psa"

A čekamo vas i na starom mestu:

www.orca.rs Sajt organizacije

www.bezbednosthrane.orca.rs Sajt posvećen značaju dobrobiti životinja za proizvodnju zdrave i bezbedne hrane

3.1.4 Društveni smo ☺: ORCA na društvenim mrežama

Od nedavno nas pored Facebook-a i YouTube-a možete pronaći i na Instagram-u! Pronađite nas i umrežite se sa nama, radujemo Vam se!

ORCA Facebook: <https://www.facebook.com/ORCASerbia>

ORCA YouTube kanal:

<https://www.youtube.com/channel/UCWv6PEezIUbERmQQZUJ1HCq?app=desktop>

ORCA Instagram: <https://www.instagram.com/orca.rs/>

3.2. Organizacione procedure

3.2.1 Naše nove interne procedure

Tokom 2017. godine u rad naše organizacije uveli smo sledeće procedure i novine koje nam pomažu da efikasnije i efektivnije sprovodimo programske aktivnosti i postižemo željene rezultate.

U tu svrhu, izradili smo i usvojili sledeća dokumenta:

- ✓ Pravilnik o bezbednosti i zdravlju na radu
- ✓ Pravilnik o proceni rizika
- ✓ Akt o proceni rizika
- ✓ Pravilnik o pružanju prve pomoći
- ✓ Pravilnik o zlostavljanju na radu
- ✓ Pravilnik o uzbunjivanju i zaštiti uzbunjivača
- ✓ Pravilnik o finansijskim procedurama ORCA sa prilozima
- ✓ Pravilnik o javnim nabavkama sa prilozima
- ✓ Novi Pravilnik o radu
- ✓ Izmene i dopune Procedure za procenu radnog učinka zaposlenih
- ✓ Procedura za odabir saradnika i zaposlenih
- ✓ Procedura za korišćenje opreme
- ✓ Uputstvo u slučaju konflikta interesa

Važnu novinu u našem radu predstavlja i preseljenje u novi poslovni prostor i njegovo funkcionalno opremanje, uključujući i nabavku opreme neophodnu za poštovanje finansijskih procedura i bezbednosti na radu. U okviru projekta "Održiva poljoprivreda za održivi Balkan" ORCA je nabavila i vozilo koje nam omogućava efikasniji rad, umreženost i brže odgovaranje na potrebe korisnika naših usluga širom Srbije.

Od 2017. godine naš tim zaposlenih uključuje i Nikolu Todorovića, našeg novog projektnog asistenta, a naročito smo srećni što od decembra imamo i "menadzera interne komunikacije", našeg dragog psa Lakija koji je put od napuštenog i bolesnog psa zrenjaninskih ulica do naših srca pronašao neverovatno lako i elegantno :)

VIDIMO SE SLEDEĆE GODINE!